

# *LÄHETETTY JUMALAN KANSA*

- KIRKON LÄHETYSTYÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

KIRKON LÄHETYSTYÖN KESKUS  
elokuu 1993

Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto  
SARJA D 1993:1

## SISÄLLYSLUETTELO:

|                                          |    |
|------------------------------------------|----|
| ESIPUHE                                  | 2  |
| 1. JOHDANTO                              | 4  |
| 2. KIRKKO KESKELLÄ MAAILMAA              | 5  |
| 2.1. Liikkeellä oleva Jumalan kansa      | 5  |
| 2.2. Maailma jossa elämme                | 6  |
| 2.3. Kirkko on maailmaa varten           | 8  |
| 2.4. Evankeliumin julkisuus              | 9  |
| 2.5. Kohtaamisen välttämättömyys         | 10 |
| 2.6. Tehtävän kokonaisvaltaisuus         | 11 |
| 3. KEHITTÄMISEN SUUNTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET | 12 |
| 3.1. Lähetyksessä elävä kirkko           | 12 |
| 3.2. Lähetyksessä elävä seurakunta       | 15 |
| 3.3. Kirkon lähetystyön rakenne          | 17 |

## ESIPUHE

Kirkolliskokous päätti marraskuussa 1984 "kehottaa kirkon lähetystyön keskusta (KLK) yhdessä lähetysjärjestöjen kanssa kehittämään kirkkomme lähetystyön yhteistä lähetysstrategiaa". Kirkolliskokouksen toimikuntavaliokunta on tarkentanut toimeksiantoa puhumalla "lähetystyön yleissuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta". Viimeksi valiokunta erotti mietinnössään (1/1992) toisistaan KLK:n pysyväisluonteisen tehtävän koordinoida käytännön lähetysstrategiaa ja "periaatteellisen suunnitelman", jonka valmistumista kiirehditettiin.

Yleissuunnitelman valmistamiseksi ei asetettu erillistä työryhmää, vaan suunnitelmaa työstettiin KLK:n pysyvissä hallintoelimissä ja kahdessa laajapohjaisessa strategiaseminaarissa (1985 ja 1988). Ratkaisu merkitsi sekä suunnitelman valmistumisen pitkittymistä että perusteellista KLK:n ja lähetysjärjestöjen yhteistä prosessia. Monia suunnitelmaan sisällytettyjä painopistealueita ja tehtäviä on toteutettu pitkän suunnitteluprosessin aikana. Toisaalta on käynyt ilmi yhteisen suunnittelun vaikeus työssä, jota toteuttavat useat itsenäiset tahot.

1990-luvulle siirryttäessä oli noussut esiin eräitä Suomen kirkon lähetysstrategian kannalta merkittäviä asioita, jotka asettivat lähetysstrategian kehittämisen uuteen tilanteeseen. 1988 valmistui Luterilaisen maailmanliiton (LML) piirissä pitkään valmisteltu lähetysasiakirja TOGETHER IN GOD'S MISSION / YHDESSÄ JUMALAN LÄHETYKSESSÄ. Asiakirja osoittaa sen voimakkaan muutoksen, joka kansainvälisessä lähetystyössä on kuluneiden kahden-kolmen vuosikymmenen kuluessa tapahtunut. Käsillä oleva suunnitelma käyttää mainittua asiakirjaa lukujen alussa olevien lainausten muodossa. Näin halutaan sekä hyödyntää olemassa olevaa aineistoa, että puhua oman kirkkomme lähetystehtävästä osana maailmanlaajan luterilaisen kirkkoperheen vastuuta.

Oman kirkkomme piirissä 1986 käynnistynyt Kirkko 2000 -prosessi merkitsi perinteisesti ymmärretyille työalasuunnitelmille haastetta etsiytystä kohti kirkon perustehtävää ja toiminta-ajatusta. Suomen kirkon seurakuntatoiminnan keskusliiton (SKSK) evankelioimistyön kokonaissuunnitelma ja selvitys valmistui loppuvuodesta 1992. Selvitys kokonaisuudessaan ja erityisesti sen teologinen osa sisältää paljon niitä aineksia, joista Suomen kirkon lähetystyö, kirkon kokonaisvaltainen missionaarisuus, tänään rakentuu.

Mainittujen kehityskulkujen valossa KLK:n johtokunta totesi syksyllä 1992 kirkon lähetystyön kehittämissuunnitelman vastaavan parhaiten alkuperäistä toimeksiantoa nykytilanteessa. Kysymys on periaatteellisesta suunnitelmasta, joka



keskittyy lähetyksessä elävän kirkon teologiseen hahmottamiseen (luku 2). Sen pohjalta määritellään sitä suuntaa, mihin lähetystyön toteuttamista on niin kirkon eri tasoilla kuin lähetysjärjestöissäkkin kehitettävä (luku 3). Samalla nostetaan esille eräitä konkreettisia johtopäätöksiä.

Tällä kehittämissuunnitelmalla KKK haluaa osallistua kirkon perustehtävää ja seurakunnan toiminta-ajatusta koskevaan keskusteluun sekä antaa oman panoksensa kirkon toiminnan kehittämistyöhön.

Helsingissä elokuun 18 päivänä 1993

## KIRKON LÄHETYSTYÖN KESKUS

Erik Vikström  
Johtokunnan puheenjohtaja

Hannu Paavola  
Pääsihteeri

## 1. JOHDANTO

*"Kirkko on aina elänyt jatkuvasti muuttuvassa uskonnollisessa kontekstissa. Meidän vuosisadallamme luonteenomaisia ilmiöitä ovat kirkkojen nousu Afrikassa ja Aasiassa, merkit uudistuneesta missionaarisesta tietoisuudesta kaikkien maanosien kirkoissa, ja kirkkojen heikkeneminen sellaisilla alueilla, joilla niillä ennen oli hallitseva asema. Painopiste maailmanlaajassa kristillisessä yhteisössä siirtyy jatkuvasti kohti etelää." (Yhdessä Jumalan lähetyksessä, YJL, kappale 32)*

Ihmiskunnan peruuttamaton kohtalonyhteys on noussut yhä enemmän yleiseen tietoisuuteen. Maailmanlaajat muutokset eivät tapahdu erillisinä omilla alueillaan, vaan niillä on yhä selvemmin vaikutus siihen kokonaisuuteen, jossa ihmiskuntana elämme.

Kirkkojen kasvu Afrikassa sekä Aasiassa ja samalla kirkkojen jäsenmäärän väheneminen perinteisen kristikunnan piirissä merkitsevät painopisteen muutosta maailmanlaajassa Kristuksen kirkossa. Suuret maailmanuskonnot uudistuvat ja uutta monimuotoista uskonnollisuutta nousee kaikkialla maailmassa, Eurooppa ja oma maamme mukaanlukien. Maantieteellinen raja perinteisen kristikunnan ja muun maailman välillä on murtunut.

Kirkko ei sen paremmin maailmanlaajuisesti kuin Suomessakaan voi eristäytyä omaksi, muusta elämäntodellisuudesta irralliseksi saarekkeeksi. Maailmassa tapahtuvat muutokset koskettavat esim. kansainvälisenä muuttoliikkeenä ja yleensä elämän kansainvälistymisenä kirkkomme seurakuntia.

Suomen kirkossa käynnistyi 1980-luvulla työskentely kirkon toiminnan painopisteiden tarkistamiseksi. Tarkoituksena on ollut työn tavoitteellisuuden sekä seurakuntatyön kokonaisnäkömyksen ja kantavien peruslinjojen selkiinnyttäminen. Taloudellisten resurssien niukkeneminen edistää pyrkimystä työala-ajattelusta kokonaisvaltaiseen toimintatapaan ja kirkon omasta olemuksesta nousevan perustehtävän toteuttamiseen. Tässä kehittämistyössä ei vielä riittävästi olla katsottu omista olosuhteista ulospäin siihen antiin, minkä maailman muut kirkot tarjoavat.

Lähetystyö on perinteisesti liitetty toisaalta lähetysjärjestöjen työhön, lähetystyön ystävien vastuulle ja seurakuntien ns. vapaaehtoisen toiminnan alueelle, ja toisaalta kaukana lähetyskentillä tapahtuvaan julistukseen ja palveluun. Kansain-

välisessä lähetysajattelussa on toisen maailmansodan jälkeen eletty vilkasta uuden etsimisen ja löytämisen kautta, johon kirkkomme piirissä on aktiivisesti osallistuttu. Siinä tehdyt yhteiset löydöt ovat merkinneet kirkollemme ja sen lähetystyölle uusia virikkeitä ja myös uudelleenarvioinnin tarvetta. Sellainen koskee sekä lähetyksen periaatteellista ymmärtämistä että sen käytännön toteuttamista.

Lähetystyötä ei voida enää suunnitella erillisenä toimintana, vain kirkon yhden työalan sisäisenä kysymyksenä. Lähetystyötä koskevat suunnitelmat on välttämättömyyden liittäessä keskusteluun kirkon olemuksesta ja perustehtävästä. Suomalaisen seurakunnan kestävä toiminta-ajatus on löydettävissä vain maailmanlaajan kirkon olemassaolon tarkoituksesta. Koko kristillinen kirkko tulee ymmärtää siinä kontekstissa, johon se on kutsuttu ja lähetetty.

## 2. KIRKKO KESKELLÄ MAAILMAA

### 2.1. Liikkeellä oleva Jumalan kansa

*"Kirkko on Jumalan kansa, Aabrahamin tavoin liikkeellä olevat pyhiinvaeltajat, edessään tuntemattomat olosuhteet. Suolana ja hapatteena kirkko on kutsuttu muuttamaan maailmaa." (YJL, 25)*

Kirkon perustavaa laatua olevat tuntomerkit ovat evankeliumin sana ja sakramentit (Augsburgin tunnustuksen 7. artikla). Niiden välityksellä Pyhä Henki luo ja ylläpitää kirkon. Kirkko syntyy ja elää maailmassa, joka on sanan ja sakramenttien varsinainen toimintaympäristö. Kirkkolaivan oikea elementti on maailman meri. Uuden testamentin kirkkoa koskevat kuvat vahvistavat tämän.

Kirkon määrittelemisellä suhteessa ympäröivään maailmaan turvataan välttämätön kosketuskohdan säilyminen. Ilman sitä kirkko on vaarassa muodostua sisänpäinkääntyneeksi, vain omia jäseniään puhuttelevaksi ja heille merkittäväksi, ilman varsinaista keskustelukumppania ja kuulijakuntaa. Uuden testamentin mukaan kirkko on olemassa Kristuksen ja hänestä kertovan todistuksen varassa, mikä merkitsee kirkko-opin ja koko kristillisen teologian saaneen alkunsa lähetystilanteessa. Kysymykset mitä kirkko on ja mihin tai mitä varten se on lähetetty kuuluvat erottamattomasti yhteen.

Suomen evankelisluterilainen kirkko on osa maailmanlaajaa Kristuksen kirkkoa. Kristillinen kirkko on olemukseltaan maailmanlaaja yhteys (communio), jota mitkään rajat eivät saa jakaa. Kirkkomme tulee siksi määrätietoisesti vahvistaa

kuulumistaan maailmanlaajaan Kristuksen kirkkoon. Se edistää myös kirkon syvimmän tarkoituksen löytymistä: kirkko on Jumalan varauksettomen rakkauden ilmentäjänä pelastuksen kantaja koko maailmaa varten. Kirkon varsinainen kutsumus ja maailmanhistoriallinen tehtävä on viedä evankeliumi kaikkeen maailmaan.

Lähetystyö on osa kirkon omaa olemusta. Sen, kuten koko kirkonkin, alkuperä ja lähtökohta on itse kolmiyhteisessä Jumalassa ja siinä maailmaan suuntautuneessa toiminnassa, jossa Isä lähetti Pojan ja Pyhän Hengen maailmaan. Kirkon lähetystehtävä on osallistumista tähän Jumalan itsensä antavan rakkauden työhön. Joskus tehty ero käsitteiden "kirkon lähetystehtävä" ja "kirkon lähetystyö" välillä on vahingollinen, jos sillä irrotetaan toisistaan kirkon olemus ja sen tehtävä. Se että evankeliumin sanan synnyttämässä uskossa Kristus on läsnä, merkitsee kirkon missionaarisen olemuksen ja kirkon tekemän lähetystyön erottamatonta yhteyttä. Siellä missä kirkko on erotettu lähetysvastuustaan, kirkon elämässä helposti painottuvat sen olemukselle vieraat pyrkimykset.

Suomalaisessa keskustelussa on puhuttu lähetysten ja kirkon välisestä luovasta jännitteestä. Tällöin lähetyksellä saatetaan tarkoittaa järjestöissä tapahtuvaa hengellistä elämää ja työtä, ja kirkolla puolestaan vain ulkonaista laitosta. Kirkolle kuuluvaa lähetystehtävää toteuttavat järjestöt ja niiden taustalla olevat herätysliikkeet ovat kuitenkin elimellinen osa Suomen kirkkoa. Siksi luova jännite on nähtävä kirkon sisäisenä jännitteenä sen välillä, mitä kirkon tulisi olla ja sen välillä, mitä se arkitodellisuudessa on. Vasta silloin jännite on hedelmällinen ja voi saada kirkossa aikaan uusia mahdollisuuksia. Muussa tapauksessa vahvistetaan mielikuvaa staattisesta ja lähetystyöhön kyvyttömästä kirkosta, ja suljetaan pois kirkon uudistumisen mahdollisuus.

## 2.2. Maailma jossa elämme

*"Kirkon lähetystyön suuntautumiseen vaikuttaa buddhalaisuuden, hindulaisuuden ja islamin elpyminen. Näiden uskontojen kannattajien laaja mannertenvälinen muuttoliike on maailmanlaajasti ollut kristityille haaste. Näiden vanhojen uskontojen ohella uudet uskonnolliset liikkeet ovat luoneet kirkolle omia uusia raja-alueita Jumalan lähetyksessä... Tänään nämä rintamalinjat ovat olemassa jokaisessa maanosassa, lähellä useimpia kirkkoja." (YJL, 56, 59)*

Lähetystyöhön on aina kuulunut kontekstuaalisuuden vaatimus; kirkon on kyettävä tulkitsemaan evankeliumi kussakin tilanteessa siten, että se on kuulija-

kunnalle merkityksellinen ja ymmärrettävä. Siksi kirkon perustehtävä alkaa toimintaympäristön tunnistamisesta. Lähimaaston tuntemus ei riitä. Jumalan koko maailma kaikkine kysymyksineen on tullut lähelle ja tietoisuuteemme.

Uskontojen nousu ja vaikutuksen laajeneminen ilmenevät monella taholla. Enää ei ole mahdollista elää eristäytyen ja ottamatta kantaa uskonnolliseen moniarvoisuuteen. Omassa maassammekin niiden lukumäärä, jotka uskovat eri tavalla kuin kirkko opettaa, on jatkuvasti kasvanut. Uskonnollisuuden kasvot ovat moni-ilmeiset. Esimerkiksi islam edustaa erilaista tapaa jäsentää elämää kuin mihin me olemme tottuneet. Uususkonnollisuus on lähtöisin niin monista juurista, että sen tunnistaminen ja taustojen hahmottaminen edellyttävät määrätietoista ponnistelua.

Muuttoliike, kaupungistuminen ja pakolaisuus ovat kasvava ongelma, jonka parissa kirkko kaikkialla maailmassa väistämättä kohtaa kulttuurien rajat ylittävän lähetyshaasteen. Se on myös avoin mahdollisuus tavoittaa evankeliumilla ennen saavuttamattomia kansanryhmiä ja palvella lähimmäistä suuressa hädässä.

Köyhyys seurannaisongelmineen on lähetystehtävän kannalta tärkeysjärjestyksessä keskeisimpiä haasteita, onhan evankeliumi ilosanoma köyhille. Riittääkö ruoka, riittääkö vesi, mistä lukutaito, mistä koulutusta omaehtoiseen kehitykseen, miten torjua AIDS ja muut taudit? Kun kirkko painii omien taloudellisten vaikeuksiensa kanssa, on ensiarvoisen tärkeää suhteuttaa kysymyksenasettelu maailmanlaajaan mittakaavaan.

Ympäristöongelmat kuten kysymykset maaperän kuormituksesta, energian riittävydestä, saastumisesta, kasvihuoneilmiöstä ja otsonikadosta eivät ole kirkon tehtävästä maailmassa irrallisia kysymyksiä. Kirkon lähetystehtävään kuuluu kokonaisvaltainen osallistuminen ja vaikuttaminen evankeliumin koko elämää uudistavalla voimalla.

Oikeudenmukaisuuden ja rauhan kysymykset ovat nousseet keskeisiksi kolmannen maailman kirkkojen ja sitä kautta ekumeenisen lähetysajattelun teemoiksi. Mielekäs kumppanuus nuorten kirkkojen rinnalla edellyttää kirkoltamme ja lähetysjärjestöiltämme herkkyyttä tiedostaa ihmisoikeuskysymysten keskeisyys näiden elämässä ja todistuksessa.

Haavoittuneessa ja kärsivässä maailmassa synnin voimat tulevat ilmi ihmisen itsekkyydessä, toisten ihmisten hyväksikäytössä ja väärin suunnatussa teknologiassa. Ihmiskunta ja luomakunta kärsivät synnin todellisuudesta. Tämä maailma



on Jumalan maailma, Jumalan rakkauden kohde. Se on Jumalan pelastavan työn ja hänen kirkkonsa toimintaympäristö.

### 2.3. Kirkko on maailmaa varten

*"Lähetys ei ole kirkolle valinnainen tehtävä, vaan se on osallisuutta Jumalan jatkuvaan työhön. Kirkon rooli tässä lähetyksessä saa elinvoimansa evankeliumin julistamisesta ja sakramenttien hoitamisesta, joissa Kristus yhä antaa itsensä. Kirkon tavoitteena ei tässä lähetyksessä ole se itse, vaan maailma." (YJL, 24)*

Kirkolla on jatkuvana kiusauksena tulla oman toimintansa kohteeksi. Erityisesti tämä koskee suuria kansankirkkoja, joissa kansa ja kirkko jäsenistönsä puolesta tulevat lähes samaksi. Siksi kirkon toimintaa kehitettäessä tulee toistuvasti palata siihen, mitä tarkoitusta varten se on lähetetty maailmaan.

Myös kansankirkkotilanteessa elävä kirkko on pelastuksen kantaja maailmassa, jossa vallitsee taistelu Jumalan valtakunnan ja Jumalan vastustajan voimien välillä. Tämän kamppailun rintamalinjalla on kirkon tehtävänä evankeliumin lahjan välittäminen niille, jotka eivät ole sitä vielä kuulleet tai joilla ei ole ollut mahdollisuutta vastata siihen sekä niille jotka ovat siitä vieraantuneet. Maantieteellisesti määriteltävien alueiden lisäksi on tunnistettava kristillisen uskon vastaiset uskonnolliset ja ideologiset suuntaukset, joiden kohtaaminen on kristillisen kirkon pysyvä perustehtävä.

Koko maailmaa koskevat tilastot kertovat karua kieltään siitä vaikeudesta, joka kirkolla on rajojen ylittämässä. Maailmanlaajasti ottaen kristillinen kirkko suuntaa vain alle 10 % toiminnastaan ja evankeliumin julistamisesta sille 2/3:lle maailman väestöstä, jotka eivät ole kristittyjä. Edustamamme länsimainen kristikunta käyttää taloudellisesta panoksestaan vain 0,5 % työhön niiden 3,7 miljardin ihmisen parissa, jotka eivät ole kristittyjä.

Tätä taustaa vasten kirkossa tulee pysyvästi pitää silmien edessä Jumalan laskelmoimaton ja itsensä alttiiksi antava rakkaus. "Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän." (Joh.3:16). Lähetys on rajojen ylittämistä, ulos menemistä ja painopisteen siirtämistä pois itsestä itsensä ulkopuolelle, maailmaan.

Kristillisen uskon ja sen puuttumisen rajalinjan ottaminen todesta johtaa selkeään painopisteajatteluun: ei-kristillisten uskontojen ja aatevirtausten kanssa työskentely on jatkuva keskeinen haaste kirkolle. Teologinen työskentely ja seuranta, aito ja avoin vuoropuhelu aikamme uskontojen ja maailmankatsomusten edustajien kanssa kuuluu missionaarisen kirkon kutsumukseen. Tällaisessa dialogissa elävä kirkko säilyttää todistuksensa aitouden ja mahdollisuuden.

Painopiste maailmassa -ajattelu tuo sen välttämättömän korjaustekijän kirkkomme uudistuskeskusteluun, että vapaudumme sisäsyntyisten ongelmien kahleista ajattelemaan ja toimimaan muiden hyväksi. Lähetystyössä tämä merkitsee jatkuvaa haastetta toiminnan suuntaamiseksi niille, jotka eivät elä kristillisen kirkon vaikutuspiirissä. Kirkkojenvälinen toiminta ei korvaa kirkon lähetystehtävää, mutta se voi edistää ja tukea sitä.

#### 2.4. Evankeliumin julkisuus

*"Hyvä uutinen Jeesuksesta Kristuksesta on hänen voitossaan synnistä ja kuolemasta. Tämä sanoma esittää mitä suorimman ja radikaaleimman haasteen maailmalle, ja siitä tulee siten Jumalan lähetysten keskipiste. Se vaatii vastausta kaikilta, jotka joutuvat sen kanssa tekemisiin."* (YJL, 16)

Siellä missä seurakunta syntyy, on aina nähtävissä evankeliumin sanan keskeisyys. Kirkko on sanan luomus. Siksi ainutlaatuinen sanoma Jeesuksen rististä ja ylösnousemuksesta on luovuttamaton osa kirkon olemusta ja tehtävää moniarvoisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. "Ei kukaan muu voi pelastaa kuin hän. Mitään muuta nimeä, joka meidät pelastaisi, ei ole ihmisille annettu koko taivaankannen alla." (Apt.4:12).

Lähetystyön siirtomaahallintoon ja länsimaiseen imperialismiin liittyvä historia sekä väärin riippuvuussuhteiden muodostuminen länsimaisten lähetysten ja nuorten kirkkojen välille ovat nostaneet esiin kysymyksen lähetystyön oikeutuksesta. Siitä seurannut epävarmuus ja epäröinti on näkynyt erityisesti kirkkojen juutalaisuutta ja islamia koskevilla keskusteluilla. Tästä monilla tahoilla kristikuntaa vallitsevasta syyllisyyskompleksista ei kuitenkaan vapauduta luopumalla kirkon lähetystehtävästä tai evankeliumin julistamisesta. Se tapahtuu luopumalla vääristä asenteista ja toimintamalleista sekä tarkistamalla lähetysten sisällöllistä ymmärtämistä. "Minä en häpeä evankeliumia, sillä se on Jumalan voima ja se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat, ensin juutalaisille, sitten myös kreikkalaisille." (Room.1:16).

Suomalaisen kansankirkon julkisoikeudellisluonteinen asema ei sellaisenaan ole tae kirkon keskeisimmän sanoman kuulumisesta. Moniarvoisuuden kehittyminen on johtanut sen siirtymiseen julkisuudesta yksityisyyden alueelle. Seurauksena oleva kirkon "sosiologinen vankeus" voitetaan vain jatkuvasti tiedostamalla ja uudelleen löytämällä kristillisestä uskosta nouseva sisäinen dynamiikka ja rohkeus.

## 2.5. Kohtaamisen välttämättömyys

*"Kristuksen opetuslapseus, nöyryys, itsensä antava rakkaus, halu ymmärtää muita, olla yhteistyössä heidän kanssaan ja palvella heitä sekä valmius kärsiä evankeliumin tähden ovat asenteita, joiden tulisi määrätä kirkon suhtautumista muiden uskontojen ja ideologioiden kannattajiin." (YJL, 63)*

Aito vuoropuhelu ja eri tavalla uskovien kohtaaminen ovat elävän kirkon elinehto. Kirkon oppi ja elämä on alunperin muotoutunut siinä missionaarisessa tilanteessa, jossa se kohtasi sen ajan maailman ja kulttuurien esittämät kysymykset. Niin pitää olla nytkin. Kaikki teologia on siinä mielessä lähetysteologiaa, kirkon keskustelua maailman kanssa.

Maaailmanlaajasti kirkko kohtaa ennennäkemättömän määrän ja kirjon uskonnollisia vakaumuksia ja kyselyä. Tämän erilaisuuden todesta ottaminen ja sen käsittely kuuluu kirkon kutsumukseen. Kirkon on rohkeasti suunnattava voimavarojaan itsensä ulkopuolelle pelkäämättä eri tavalla uskovien kohtaamista.

Uskosta ja kuuliaisuudesta Kristukselle seuraa avoimuus ja aito kiinnostus toisen uskonnollista vakaumusta kohtaan. Kristuksessa olevan pelastuksen ainutlaatuisuus ja eri tavalla uskovien ymmärtävä kuuleminen ovat samanaikaisia velvoitteita kirkon lähetystyölle. Aito usko kunnioittaa toisen uskonkokemusta ja altistaa itsensä toisen arvioitavaksi. Vain siltä pohjalta syntyy sellainen luottamus, mitä evankeliumin viestittäminen edellyttää.

Kunnioittavaan asenteeseen perustuva dialogi on sekä missionaarisen julistuksen edellytys että sen muoto. Se auttaa ymmärtämään ja tulemaan ymmärretyiksi.

## 2.6. Tehtävän kokonaisvaltaisuus

*"Kirkko on kutsuttu Pyhän Hengen voimalla todistamaan sanoilla, teoilla ja keskinäisellä yhteydellä sekä elämään Kristuksen elämää... Lähetyksen kokonaisvaltaisuuden on käytävä ilmi sanan ja teon ykseytenä kaikessa kirkon ulospäin suuntautuvassa toiminnassa. Molemmat ovat Jumalan varauksettoman rakkauden välineitä - Jumalan, joka hyväksyy ihmiset, kun he vielä ovat syntisiä, välittämättä heidän sosiaalisesta ja rodullisesta tai kulttuuritaustastaan."*  
(YJL, 23, 106)

Jeesuksen elämä on meille pysyvä esikuva ja osoitus siitä miten Jumalan varauksettomasta rakkaudesta todistaminen tapahtuu sanoin ja teoin. Yhtä erotuksetta ja laskelmoimatta kuin ihmisille julistetaan hyvää sanomaa, heitä autetaan kaikissa heidän elämänsä tarpeissa.

Raamatun edustama kokonaisvaltainen näkemys ihmisestä ja hänen tarpeistaan ymmärretään Aasian ja Afrikan kirkkoissa usein länsimaita paremmin. Yksi osoitus tästä on Etiopian Mekane Yesus kirkon asiaa koskenut yleiskirje, joka 1970-luvun alussa arvosteli Euroopan ja Pohjois-Amerikan kirkkoja aineellisen auttamisen irrottamisesta kansan kokonaisvaltaisesta tarpeesta, johon kuuluu evankeliumin julistaminen.

Lähetystyö on ollut suomalaisen kehitysyhteistyön alkuunpanija. Kirkon kansainvälisellä diakonialla ja lähetystyöllä on yhteinen perusta Jumalan varauksettomassa rakkaudessa, joka ilmenee sanan ja teon kokonaisvaltaisena todistuksena.

Kirkkomme lähetystyön historia osoittaa, että Kristuksen evankeliumin palveleminen sanoin ja teoin johtaa tavalla tai toisella yhteentörmäykseen myös epäoikeudenmukaisten valtarakenteiden kanssa. Se että väkivaltaisten keinojen käyttö on poissuljettu vaihtoehto, ei tee kristillisestä lähetystyöstä hampaatonta. Kristusta seuratessaan lähetystyö tarttuu mitä suoranaisimmin maailman hätään ja myös sitä aiheuttaviin tekijöihin. Tällaisen missionaarisen diakonian alkulähde on Jumalan rakkaus kärsivässä Kristuksessa.

Tehtävän kokonaisvaltaisuus haastaa koko Kristuksen kirkon voimien yhdistämiseen. Kolmannen maailman kirkot ovat yhä voimakkaammin mukana yhteisessä tehtävässä. Yhteys läntisen kristikunnan kirkkoihin on useissa tapauksissa syntynyt lähetysjärjestöjen kautta.



Vuorovaikutuksen lisääminen ja omien vahvuuksien jakaminen toisten kirkkojen kanssa on välttämätön edellytys sille, että maailma saa todistuksen Kristuksesta. Samalla toteutuu lähetysten kaksisuuntaisuus. Yhteys sekä nuoriin kolmannen maailman kirkkoihin että yleensä vähemmistöasemassa eläviin luterilaisiin kirkkoihin palvelee samalla myös oman kirkkomme uudistumista.

Paikallisen kirkon ensisijainen vastuu lähetystyöstä omalla alueellaan merkitsee sekä lähetystyölle ekumeenista velvoitetta että kirkkojenvälisille suhteille selkeää missionaarista ulottuvuutta.

### 3. KEHITTÄMISEN SUUNTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

#### 3.1. Lähetyksessä elävä kirkko

*"Jokaisella kirkolla on omassa ympäristössään lähetysalueita, jotka vaativat erityistä huomiota. Jokaisessa maassa on ihmisryhmiä, jotka ovat kristillisen sanoman vaikutuksen ulkopuolella, ja myös ongelma-alueita ja suuntauksia, jotka erottavat ihmiset kirkosta ja sen sanomasta... Missionaarisen pyrkimyksen pitäisi olla havaittavissa myös kirkon elämän kaikkein institutionaalisimmissa ulottuvuuksissa." (YJL, 54, 100)*

Lähetyskasvatus, varainhankinta ja tiedotustoiminta katsotaan perinteisesti lähetysten kotimaisiin tehtäviin kuuluviksi. Lähetystyö varsinaisessa mielessä helposti ajatellaan tapahtuvaksi jossakin maantieteellisesti kaukana. "Lähetys kuudessa maanosassa" ja "lähetys alkaa kotiovelta" ovat iskusanoja, joilla on jo kauan pyritty määrittelemään lähetystä muilla kuin maantieteellisillä määreillä. Tämän soveltaminen omaan kansankirkkoomme on kiireellinen tehtävä, ja kuuluu keskeisesti kirkon kehittämistyöhön.

#### *Lähetysten ensisijainen raja*

Luterilaisen tunnustuksen mukaisen kastekäsityksen perusteella uskon ja epäuskon välinen raja on lähetysten ensisijainen rajalinja. Pohjimmiltaan kaikki kirkot elävät tämän rajalinjan esittämän haasteen edessä ja siten lähetystilanteessa, vaikka niiden välillä tässä suhteessa on suuriakin eroja. Lähetys, kirkon missionaarisuus, on asia jolla kirkko ilmaisee Raamatussa ilmoitetun Jumalan "missionaarisuutta" - sitä että Jumala on kerran lähtenyt liikkeelle ja kirkkonsa todistuksessa jatkuvasti on liikkeellä ihmisten pelastamiseksi. Lähetys on kristillisen seurakunnan elämäntapa.

### *Kristittyjen identiteetti ja yhteys*

Tämän mukaan esim. lähetyskasvatus on pohjimmiltaan kristityn aidon identiteetin vahvistamista. Samalla kun se palvelee lähetystyön päämääriä, se toteuttaa seurakunnan yleisiä tavoitteita. Lähetyksestä tiedottaminen on yhteyden vahvistamista maailman muiden kristillisten kirkkojen kanssa. Lähetystyö liittyy kotiseurakuntiemme elämäncamppailun kaikkialla maailmassa elävien kirkkojen ja seurakuntien perusteiltaan samanlaiseen elämäncamppailuun.

### *Ratkaisevaa on se mitä kirkko on*

Kirkon lähetystyön peruskysymystä ei ratkaista kaukana "lähetyskentällä", vaan siinä mitä kirkko on omassa ympäristössään. Kirkon sisäinen vahvistuminen on edellytys sen tehtävän hoitamiselle maailmassa. Tämä tarkoittaa kirkon koko kansainvälisen vastuun kasvamista sen olemuksesta, sanasta ja sakramenteista. Se merkitsee myös tasavertaisuuden ja keskinäisen riippuvuuden korostumista muiden kirkkojen kanssa.

### *Olemus näkyy rakenteessa*

Kirkon järjestyksen, organisaation ja hallinnon tulee ilmentää kirkon olemusta ja palvella sen perustehtävän toteutumista. Siksi kirkolle kuuluva vastuu lähetystyöstä tulee näkyä myös kirkon hallintorakenteen eri tasoilla. Vastuu ei-kristityistä so. lähetystyöstä kuuluu keskeisesti kirkon kansainväliseen vastuuseen. Sen vuoksi on luonnollista, että se näkyy selkeästi myös kirkkolaissa ja -järjestyksessä.

Lähetystyön ja kirkon muun kansainvälisen toiminnan irrallisuus toisistaan ei ole ollut eduksi kirkolle. Lähetystyön kautta toisten kirkkojen kanssa muodostuneet yhteydet ovat tärkeitä koko kirkon kannalta, ja ne tulee nähdä osana kirkkomme kirkkojenvälistä yhteistoimintaa. Siksi lähetystyön ymmärtäminen oleelliseksi osaksi kirkon muuta kansainvälistä vastuuta on perusteltu.

Vastuu lähetystyöstä kuuluu kirkolle kokonaisuudessaan, paikallisseurakunnista kirkon korkeimpiin hallintoelimiin. Tähän asti kirkolliskokous on nimennyt lähetystyötä varten oman johtokunnan (KLK). Myös tulevaisuudessa vastuu lähetystyöstä tulee selkeästi näkyä kirkon keskushallinnon henkilöstössä ja luottamuselimissä.

### *Aitoon integraatioon*

Suomen kirkon lähetystyön rikas perinne ja asiantuntemus on herätysliikkeissä ja suurelta osalta niiden pohjalta syntyneissä lähetysjärjestöissä. Kirkolle kuuluvan lähetysvelvoitteen toteuttaminen edellyttää järjestöissä tapahtuvan työn ymmärtämistä osaksi kirkon työtä. Järjestöt ovat osa kirkkoa.

Perinteisen työnjakoajattelun mukaan lähetysjärjestöt tekevät lähetystyön ja kirkko hiippakuntineen ja seurakuntineen erilaisilla toimenpiteillä tukee sitä. Käytäntö on kyllä turvannut lähetystyön vapauden ja aloitteellisuuden, mutta samalla pitänyt yllä lähetystyön erillisyyttä kirkon muusta toiminnasta. Tästä johtuen lähetystyön perimmäinen vastuukysymys on hämärtynyt. Siksi on etsittävä kiinteämpää integraatiota, jonka seurauksena järjestöpohjalla tapahtuva lähetystyö riittävän selvästi liittyy kirkon toimintaan sen eri tasoilla. Tavoitteena on missionaarisen kirkon toiminnallisen dynaamisuuden lisääminen, ei työn johtamiseen liittyvä keskittämispyrkimys.

Integraation vahvistamisen on alettava koko kirkkoa koskevasta teologisesta ajattelusta ja siihen liittyvästä työskentelystä. Se merkitsee kirkon lähetystyöhön ja uskontojen kohtaamiseen liittyvän teologisen tutkimuksen jäsentämistä kiinteämmin osaksi kirkon muuta teologista työskentelyä. Lähetysteologia ei ole muusta kirkon teologiasta erillinen alue.

Kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian yhteinen perusta velvoittaa avoimuuteen myös sellaisia rakenteellisia ratkaisuja kohtaan, jotka aikaisempaa paremmin ilmaisisivat kirkon lähetystehtävän ykseyttä ja kokonaisvaltaisuutta. Kristillisen rakkauden velvoite merkitsee painopisteen asettamista sinne, missä inhimillinen hätä ja kärsimys on suurinta. Käytännöllinen johtopäätös tästä on lähetymisen ja kansainvälisen diakonian panostuksen tuntuva lisääminen kirkossamme.

Tästä seuraavia johtopäätöksiä:

- \* Turvataan kirkon olemukseen kuuluvan lähetysvastuun näkyminen kirkkolaissa ja -järjestyksessä sekä kirkkohallituksen ohjesäännöissä.
- \* Kirkon lähetystyön ja kirkon kansainvälisen diakonian toimintoja ja niiden suhdetta kehitetään nykyistä paremmin heijastamaan kirkon kokonaisvaltaista missiota.

- \* Kirkossa paneudutaan vakavasti ns. uusien uskonnollisten liikkeiden ja muiden ei-kristillisten uskontojen kasvavan läsnäolon mukanaan tuomaan lähetystehtävään Suomessa.
- \* Kirkon lähetystyön toimintaedellytykset turvataan kirkon hallinnon eri tasoilla riittävällä lähetysten asiantuntemuksella ja henkilöstöllä.

### 3.2. Lähetyksessä elävä seurakunta

*"Seurakunnan missionaarisen luonteen tulee löytyä uudestaan ja saada ilmaisuja seurakunnan päivittäisessä elämässä. Tämä tarkoittaa, että tiedostetaan jumalanpalveluselämän, julistuksen, kasvatustyön, parantavan palvelun ja muun diakonisen toiminnan missionaarinen tarkoitus... Seurakunta on avoin ja mukaansa kutsuva yhteisö, joka ei tee erotusta 'meikäläisten' ja muiden välillä ja joka rakastavasti hyväksyy 'ulkopuoliset' ja vetää heidät yhteyteensä." (YJL, 101)*

Seurakunnat etsivät kirkon ja yhteiskunnan muutoksessa uusia ratkaisuja ja sopeutumista muuttuviin olosuhteisiin. Taloudelliset realiteetit pakottavat siihen, että kaikkea toimintaa tulisi arvioida seurakunnan perustehtävästä käsin.

#### *Erilaisuuden ymmärtäminen ja kohtaaminen*

Erilaisuuden ymmärtämisen ja kohtaamisen tarvetta korostaa lisääntyvä ulkomalaisväestö etenkin maamme suuremmilla paikkakunnilla. Moniarvoisuuden kehittyminen on monissa tapauksissa osoittautunut vaikeasti kohdattavaksi. Tutkimuksissa on käynyt ilmi se vaikeus, mikä seurakunnilla on ollut lähetysalueilla saadun kokemuksen soveltamisessa erilaisten kulttuurien tai alakulttuurien edustajien puhuttelemisessa. Vaikeus on johtunut osittain lähetysten ymmärtämisestä seurakunnan "omasta" elämästä erilliseksi toiminnaksi, jolloin sen piirissä saatuja kokemuksia ei ole riittävästi onnistuttu soveltamaan kotiseurakunnissa.

#### *Lähetys- ja kastekäskey*

Seurakunnalle kuuluva vastuu lähetystyöstä tulee näkyä sekä seurakunnan elämässä että sen rakenteissa koskien niin organisaatiota ja taloudenhoitoa kuin henkilöstöä koskevia ratkaisuja. Lähetys- ja kastekäskey merkitsee seurakunnalle velvoitetta kokonaisvaltaiseen kasvatustehtävään. Sen tavoitteena on, että jokainen seurakuntalainen ymmärtää lähetysten sekä evankeliumista nousevaksi lahjaksi että seurakunnan perustehtäväksi.

### *Perustehtävä suunniteltava kokonaisuutena*

Seurakunnan vastuu kokonaisvaltaisesti ymmärretystä lähetystehtävästä merkitsee seurakunnan lähetys-, evankelioimis- ja diakoniatyön osalta yhteiseen suunnitteluun siirtymistä. Tällainen työn kokonaisvaltaisen hahmottamisen tulee merkitä myös seurakunnan talousresurssien painopisteen suuntaamista sinne missä usko kohtaa epäuskoa, Jumalan rakkaus kohtaa kärsimystä ja vihaa, toivo kohtaa epätoivoa ja tarkoituksettomuutta.

### *Henkilöstöratkaisut ja -koulutus*

Seurakuntien henkilöstörakenteen uudelleenarviointi talousresurssien pienetessä on myönteisellä tavalla korostanut seurakunnan kaikkien jäsenten vastuuta toiminnasta. Kolmannen maailman kasvavat kirkot opettavat juuri tätä.

1970-luvulta lähtien laajentunut seurakunnan lähetys sihteerien koulutus ja palkkaaminen on merkittävästi lisännyt seurakuntien osallistumista lähetystyöhön. Muuttuvassa tilanteessa lähetys sihteerin tehtäväaluetta voidaan laajentaa seurakunnan kansainvälisen vastuun ja aikuistyön suuntaan. Diakonaattia koskevassa kokonaisratkaisussa lähetys sihteerit tulee ottaa huomioon. Sekä varsinaisen viran alueella että maallikkovastuun piirissä tehtävissä työntekijäratkaisuisa tulee ottaa huomioon seurakunnan olemukseen kuuluva lähetystehtävä.

Kirkkomme papiston koulutus ei nykyisellään anna riittäviä valmiuksia vastata seurakunnalle kuuluvasta lähetystehtävästä kansainvälistyvässä ja moniarvoistuvassa maailmassa. Pastoraalitutkimnon sisältöä kehitettäessä tämä puute on tärkeä tiedostaa ja korjata.

Tästä seuraavia johtopäätöksiä:

- \* Seurakunnissa tutustutaan tähän suunnitelmaan ja sitä käytetään seurakuntatoiminnan uudistamista koskevassa kehittämistyössä.
- \* Seurakunnan lähetys sihteerien asema ja tehtävät otetaan huomioon diakonaatin uudistamista koskevassa kokonaisratkaisussa.
- \* Pastoraalitutkintoa kehitettäessä siihen sisällytetään kirkon olemuksesta nouseva seurakunnan kokonaisvaltainen missionaarisuus ja kansainvälinen vastuu.



### 3.3. Kirkon lähetystyön rakenne

*"Koordinoitua päätöksentekoa helpottavien mallien ja neuvottelujen mahdollisuuksiin tulee kiinnittää tähänastista paljon enemmän huomiota, jotta voimavarat voidaan yhdistää lähetysten strategisilla alueilla. Neuvottelumahdollisuuksia ja yhteisen suunnittelun foorumeita tulee vahvistaa. Vielä tänään useimmat kirkot ja lähetysjärjestöt pyrkivät tekemään suunnitelmansa ja päätöksensä henkilökunnan ja varojen käytöstä toisistaan erillään. Tämä tekee kattavien strategioiden kehittämisen alueittain ja maailmanlaajasti miltei mahdottomaksi." (YJL, 140)*

Käytännössä Suomen evankelisluterilaisen kirkon lähetystyö on alusta lähtien tapahtunut kirkon piirissä toimivien lähetysjärjestöjen työnä yhteistyössä hiippakuntien, seurakuntien ja niiden jäsenten kanssa. Kirkon lähetysjärjestön aseman myöntää kirkolliskokous, joka vuonna 1979 päätti asiaan liittyvistä menettelyistä, edellytyksistä ja ehdoista. Vuonna 1976 toimintansa aloittanut kirkon lähetystyön keskus (KLK) perustettiin "kirkon lähetystyön ja kirkon lähetysjärjestöjen asiantuntija- ja yhteistyöelimeksi", jonka kautta järjestöjen työ niveltyy kirkon toiminnaksi myös keskushallinnon tasolla.

Tämä ns. kirkon lähetysjärjestö -malli on pitkän kehityksen tulos, ja siitä on jo lähes kahdenkymmenen vuoden kokemus. Malli on suomalaisen lähetystyön historiasta ja Suomen kirkon perinteestä nouseva ratkaisu lähetystyön jäsentämiseksi osaksi kirkon toimintaa. Sen puitteissa lähetysjärjestöjen välille on muodostunut ja kehittynyt monimuotoinen yhteistoiminta.

#### *Uudenlaista asennetta*

Lähetysten ymmärtäminen kirkon olemukseen kuuluvaksi velvoitteeksi ja siihen perustuva kirkon ja seurakunnan missionaarisuuden vahvistuminen tuo mukanaan tärkeitä kysymyksiä lähetysjärjestö-mallille. Lähetysvastuun laajentaminen koskemaan koko kirkkoa ja koko seurakuntaa tarkoittaa sen kirkon yhteisen lähetystehtävän vahvistumista, jota järjestöt monimuotoisesti toteuttavat. Sekä seurakunta- että kirkon keskushallinnon tasolla tulee etsiä uusia tapoja ilmaista tätä kirkon vastuuta. Lähetysjärjestöiltä se edellyttää avoimuutta kirkon ja seurakuntien lisääntyvälle aloitteellisuudelle ja aidolle osallistumiselle lähetystyön suunnitteluun ja päätöksentekoon. Järjestöille tämän suuntainen kehitys on haaste ja kutsu itsensä antamiseen seurakunnan ja kirkon voimavaraksi sen lähetysvastuussa.

### *Lähetysten yhteyden ilmentäminen*

Kirkon vastuun vakavasti ottaminen lähetystyössä edellyttää uutta ajattelua myös ulkomaisessa työssä. Lähetysyhteistyössä tulee kehittää uusia tapoja, jotka vahvistavat yhteistyökirkon roolia ja ensisijaista vastuuta oman alueen ja lähiympäristön lähetystyössä. Samalla voidaan löytää lisää voimavarojen jakamisen muotoja yksisuuntaisen antamisen ja vastaanottamisen mallin tilalle.

Kirkon ja seurakuntien lähetysvastuu ja kirkon lähetystehtävän ykseys ei sulje pois itsenäisten järjestöjen toimintaa. Sen sijaan se väistämättä edellyttää yhteisen suunnittelun ja neuvottelun foorumeitten vahvistamista ja kehittämistä, niin että eri tahojen päätöksenteossa voidaan kokonaisuus ottaa aikaisempaa paremmin huomioon. Kansainvälisesti tämä merkitsee erityisesti Luterilaisen maailmanliiton (LML) muodostamien kirkkojen välisen yhteyksien vahvistamista ja käyttämistä maailmanlaajassa lähetysyhteistyössä. Kotimaassa tavoitteena on lähetystyötä koskevan suunnittelun ja päätöksenteon yhdistäminen niissä asioissa, joissa se yhteisesti katsotaan tarkoituksenmukaiseksi ja mahdolliseksi.

Tässä toiminnan kehittämisessä tavoitteena on pidettävä toisaalta useiden toiminnallisten yksiköiden etujen hyödyntämistä ja toisaalta moneudesta johtuvien haittojen poistamista. Etuja ovat esim. läheisen ja konkreettisen sitoutumisen mahdollisuus, haittoja mm. vastuukysymyksen hämärtyminen ja toiminnan päällekkäisyydestä johtuva resurssien hukkaantuminen.

Pääperiaatteeksi kiteytyy, että vastuu lähetystehtävän toteuttamisesta kuuluu kirkolle ja sen seurakunnille. Käytännön toteutuksessa lähetysjärjestöt toimivat osana kirkkoa yhdessä hiippakuntien, seurakuntien ja niiden jäsenten kanssa.

Tästä seuraavia johtopäätöksiä:

- \* Lähetysjärjestöjen kotimaista ja ulkomaista toimintaa koskevaa yhteistä suunnittelua ja yhteistyötä vahvistetaan ja kehitetään KKK:n puitteissa ja yhteistyössä sen kanssa.
- \* Lähetysjärjestöt pitävät kirkon ulkomaanasiain neuvoston ajan tasalla kirkkojen välisiin suhteisiinsa liittyvistä merkittävimmistä muutoksista ja tapahtumista.
- \* Ns. kirkon lähetysjärjestö -mallia kehitetään nykyistä paremmin palvelemaan kirkon ja sen seurakuntien lähetystehtävän toteuttamista.